

Kreditu-ekonomia

1. Programa fiskal berrirako sarrera

Michael Hudsonen ustez, merkatu librearen ikuskera ideologikoa da, eta merkatu askeko ekonomia hutsak ez du inoiz funtzionatu historian barna. Ekonomialari amerikarrak dioenez, merkatu libreko modelo ekonomikoa martxan jartzeak plangintza ekonomikoa interes finantzarioen esku uztea esan nahi du, eta horrek azkenik gaur egunean ezagutzen den zorretan oinarritutako sistema monetariora eraman.

Antzinate klasikoan egin zen moduan, gizarte baten klase sozial aberatsenari ezarri beharko zaizkio oinarritzko zergak. Baina klase bat zenbat eta aberatsagoa izan, hainbat eta gehiago borrokatzen da bere botere ekonomikoa botere politiko bilakatzeko, gobernua bera 'merkatu espazioan' sartuta. Horrela, jabetza eta finantza-sektoreak borrokatzen aritu dira zerga-obligazioak baztertzeko - zerga horiek soldatapekoei, industriari eta nekazaritzari ezartzeko-. Ondorioa hauxe da: bizi-maila jaitsi egin da, eta barneko merkatua ito, ekonomiaren produktibitatea eta nazioarteko lehiakortasuna areagotzeko gastu publikoko hazkundera gutxituta. Hitz batean, AEBetako ekonomia (eta nonahikoa) finantza-sektore erasotzaile berri batek bizkarroi bilakatu du. Aspaldiko zerga sistema, etika ekonomiko arrunta zena, orain erabat erradikala iruditzen zaie aberatsenei. Baina aspaldiko sistema horrek, logika ederra izanik, zerga erreformako plan aurrerakoi baten giltza ematen du.

Akzio, bono eta higiezin errealeen prezioak altxatuz, norberaren aberastasuna gehitzea, kopuru baliokidea irabaztea eta berori aurrezteak lortzen da. Baina sektore finantzarioak beren ustekabeko (*windfall*) irabazien gaineko zergak jaisteko borrokatu dira. Irabazi horiek dira espekulatuzaileek eta populazioaren goi mailakoek (%10ek) bereganatzen dituzten etekinak; eta hori eta alokairu eta mozkin industrial gisa 'irabazitako' errentak desberdinak dira.

AEBetan, eta Alan Greenspan-en aroan, era produktibo batez irabazitako alokairuak eta industri mozkinak soilik zergapetu nahi zituzten, ez aldiz, higiezin erreal, aktibo eta bonoetarako aktibo-prezioko inflazioak, Greenspan-en aroa karakterizatzen duen ekonomiaren ustekabeko 'bazka librea'. Azkenean, AEBetan kapital irabaziak alokairuak eta mozkin industrialak zergapetzen direneko mailaren erdian zergapetu dira. Aitzakia hauxe zen: kapital inbertsioa areagotzea, hots, errekurtsio erabat erretorikoa. Azken nahia are bitxiagoa izan da, alegia, babes-fondoko kudeatzaileak errenta-zergak ordaintzetik askatzea: beraiek espekulatuzaileei, minutu eta askotan segundo batzuk soilik irauten dituzten ordenagailu-trukeen bidez beren dirua kudeatzeko, kobratu dizkieten hamaika milioi dolarren gaineko zergak ez ordaintzea.

Produktio-medio ukigarria den kapitalak eta aipatu berri dugun 'kapitalak' izena besterik ez daukate komunean. Izan ere, titulu finantzarioetan epe (oso) laburreko trukeak -banku-maileguak, akzioak, eta bonoak, aberastasunaren gaineko eskaerak direnak, ez Adam Smith-ek *The Wealth of Nations* liburuan deskribaturiko kapitala- gaur egungo zabor-ekonomiaren helmuga bilakatu dira. Aberatsenek klase-borroka bera negoziotara eraman dute, ekonomiaren fikziozko irudiak nola funtzionatzen duen hedatuz. Populazioaren %10ek kapital irabazien gehiengoa biltzen dute. Aberatsak ez direnek, beren errenta irabazi behar dutenek, aktibo-prezioko inflazioaren bidez ustegabeko bazka librea bereganatzen ez dutenek, zerga handiagoak ordaindu behar dituzte. (AEBetan bi bider gehiago aberatsak ordaintzen dutena baino.)

AEBetan, eta oro har, gizarte aurreratu guztietan, aberatsak gogor borrokatu dira eta gaurko lobby neoliberalak babestu, ekonomialari politiko liberal klasikoek garatutako logika zultatzeko. Helburua AEBetako ekonomia (eta oro har, gizarte aurreratuetakoa) esklabutza-bidean jartzea izan da (zor-peoitza feudala irudikatzen duen ekonomia-mota). Ekonomia *subprime* sektore bilakatu da, hain zorpetua izanik, ezen superabit ekonomiko orain zor-zerbitzua ordaintzeko erabiltzen baita

(aspaldian, aldiz, bizitza-maila igotzeko erabili ziren superabitak). Ekonomiaren sektore handiak defizitean erortzen hasi dira, eta 'ekitate negatiboko' gizartea sortu dute.

Hala ere, zergapetze aurrerakoia jarri daiteke martxan berriz. 1990eko hamarkadan ezagutu den aro atzerakoia segida gisa, beste aro berri bat ezagut daiteke.

Jakina denez, ekonomia guztiak planifikatuta daude. Kontua da ea nor planifikatzen duen eta zein den haren helburua. Eufemismoa da ekonomiak privatizatzeko joera, gaurko planifikazioa sektore finantzarioak gauzatzen baitu. Ondorioa ezaguna dugu: zor-sormenak dakarren higiezin errealeko eta burtsako prezioak puztea, zor-poluzioaren antzeko bat sortuz, zeinak interes eta amortizazio ordainketak uzten baititu, ordainketa guztiak finantzaren aldeko zerga-sistemak diruz lagunduta.

Pribatizatzaileek arlo publikoa eta haren fluxua bereganatu nahi dute. Ekonomia moderno guztietan, azpiegitura publikoak eta enpresa publikoak kapital inbertsiorik handienak izan dira, harik eta 1980an aktibo horiek klase-gerla berri batean erabiltzen hasi ziren arte. Programa fiskal egoki batek errenta ekonomikoa (hots, kosturik gabeko errentaren bazka librea) arlo publikoari eutsi behar dio zergak gutxitzeko.

Merkatu libreko ekonomian gobernuak askatasunean arlo publikoa interes berezietan ematen die, segurtasun soziala, osasungintza eta beste zerbitzu publiko batzuk libre ez diren bitartean. Programa horiek gobernuaren aurrekontuen bitartez ordaindu barik, erabilera-kuotakoak balira bezala aurkeztu nahi dira (AEBetan aurkeztu dira), populazioaren oinarriko %90ek ordaindua, populazioaren gailurreko %10i zerga-errentak gutxituz. Soldatapeko askok orain gehiago ordaintzen dute gizarte segurantzaren eta osasungintzaren zergetan baino. Horrek ohiko filosofia fiskala hankaz gora jarri du.

Azpiegitura nazionalerako zerbitzuak eta ongizate ekonomikoa bultzatu barik, gobernuak interes berezietan egun lur nazionalen, mineralen eta oihanen eskubideen erabilera birtualki librea hornitzen die. Halaber, gobernuak autobide publikoak eta beste garraio-bideak eraikitzen dituzte, privatizatuta jabeturiko higiezin errealeko orubeen balioa areagotzeko. Horrek sortzen duen balio erantsia bereganatu barik, gobernuak jabetza eta aberastasun zergak gutxiagotu ditu nabarmen, kostua kontsumitzaileengan jarriz, eta ez onuradun zuzenengan. Gobernuak finantza-fidantza banku-gizonei eta finantza-erakundeei ematen dizkie, ez zordunei. Interes berezietan emandako operari horiek ekonomia osorako handituz doan zerga-kostu batekin datoz. Gauzak txartzearren, gobernuak finantza-sektoretik eta biztanle aberatsengandik (populazioaren %10) dirua maileguz hartzen du, alegia, aspaldian zergapekoak zirengandik. Populazioaren beheko %90 zergapetzen da, populazioaren %10 horiei interesak ordaintzeko! Horrek zor publikoa goratzen du, aspaldian gobernuak zergapetu zuten aberastasun-zergeen alternatiba gisa.

Aldatu egin behar da joera hori. Zergapetzearen helburua ez da zigortzea, ekitateari eustea baizik. Bidezko zergapetzearen giltzak bi alde dauzka: errenta aldea eta gastu aldea, alegia, nondik datorren zerga-errenta eta nola gastatzen den zerga-errenta. Hortaz, aspaldian ezagutu den politika fiskal aurrerakoia berriz ere martxan jarri behar da. Zergapetze egoki batek errenta guztiengandik era zuzen bat (ez modu berdinean) jaso behar du eta zerbitzu publikoetan gastatu, gastu horiek errenta gutxiko jendeari begira daudela.

Historian egondako ekonomiarik arrakastatsuenak eta orekatuenak ekonomia mistoak izan dira. Honen kontrako aldeak -erregulazio publikorik gabeko ekonomia zein erabat plangintzaturiko ekonomia- arras suntsitzaileak dira, nahiz eta modu desberdin batez. Populazioa txirotzeko ondorioa berdintsua da bi kasuetan, nahiz eta ideologiak ezberdinak izan. Sobietar Batasuneko estatu-erregimenek ekarri duten esklabutzarako bidea, eta kontrolik gabeko oligarkiaren bidez datorren zor-peoitzarako bidea, berdintsuak dira. Hortaz, gobernuak beharrezkoak dira ingeniari industria ordezkatu duen 'finantza-ingeniaritza' berritik babesa lortzeko.

Gaurko zerga-sistemak egiten duenari buelta eman behar zaio politika fiskal egoki baten bidez. Beraz, klase-borroka fiskal berri horrek eskatzen du gobernuak bizitza ekonomikoan inoiz baino rol handiagoa eta sakonagoa jokatzea (ikus Hudson-en *“A fiscal program to renew American life and to restore fair taxes”*, argitaratu gabea).

2. Programa fiskal aurrerakoi baterantz

Zerga-zama dagokion lekuan jarri behar da, hots, jabetzan, finantza-eskaeretan eta kapital irabazietan, ez lan-indarraren gainean, gutxienezko alokairuak jasotzen dituzten langileengan edota enpresa txikiko eta ertaineko kapital industrialean, finantza-kapitalismo berriak azken horiek guztiok ustiatzen baititu. Gainera, gure egunotan, arlo publikoaren eta berorren oinarritzko azpiegituraren pribatizazioak handituz doaz: aireportuen lurreratze-eskubideak, autobideak, oinarritzko beste garraio-bide batzuk eta enpresa publikoak gehien eskaintzen duenari saltzea da arriskua.

Zorrek gidaturiko gaur egungo finantza-ekonomian pribatizazio horiek ondokoa esan nahi dute: bankuentzat eta diru-kudeatzaileentzat zorretarako merkatu berri bat sortzea, arlo publikoa mailegaririk handienei salduz. Hortaz, zorrek finantzaturiko kapitalismoari aurre egitean datza kontuak. Zerga-sistemaren erreforma sakona beharrezkoa da industriari behar zaion lekua emateko. Ondorioz, zerga-politikak kapital eratzea eta kapital inbertsioa bultzatu behar ditu (ez aktiboen espekulazioa), lan produktiboa areagotuz, eta aktibo-prezioko inflaziotik datozen kapital irabaziaz zergapetuz.

Hona, bada, litekeen programa horren ildo nagusiak¹.

(1) Errealitatean oinarritutako zerga-politika, ez zabor-ekonomian. Finantza-interesak zabor-zientzia bermatzen eta bultzatzen ari dira, zerga-politikari eta politika fiskalari buruz ez eztabaidatzeko. Hortaz, zenbait neurri hartu beharko lirateke:

(a) Aspaldiko markoa berriz martxan jartzea; oinarritzko beharrak eta premiak betetzeko behar den errenta zergatetik kanpo egon beharko litzateke, zeren zergapetzeak bizitza-kostua handituko bailuke. Ondorioz, enplegatzaileek gehiago ordaindu beharko lukete.

(b) Aurrekontu korrontean segurtasun sozialak eta osasungintzak parte hartzea. Kontua ez da ‘erabilera-kuotak’ jartzea, are gutxiago beraiek pribatizatzea. Noski, gutxiengo marko bat egon beharko litzateke: muga hori baino gehiago daukanak ordaindu beharko luke, eta hori baino gutxiago daukanak ez. (AEBetan alderantziz gertatu da: populazioaren %90ek aparteko zerga-zama jasotzen du, eta gainontzeko %10 ordaintzeko aske edo erdi aske daude.)

(c) Kapital irabaziaz eta herentziak zergapetzea, gutxienez alokairuak eta mozkinak beste. Aspaldiko sistemaren arabera, kapital irabaziaz aurrezturiko errenta arruntek zeukaten ondorio ekonomiko berbera zeukaten.

(d) Zerga-ihesbideak ixtea. Lehengo zerga-sistema ihesbide-sare bilakatu da. Sare horrek zenbait jenderentzat bazka librea suposatzen du eta ‘errenta bereziak’ zergapetzeak askatzea, ez soldata eta industria-mozkin gisa irabazitako errenta.

(e) Beste zerga-ihesbideak higiezin errealean daude, esate baterako, kanpoko jabeen etxeak, ez jabeak bizi direneko etxeak berak. Gain-depreziazioarekin amaitu behar da.

(f) Interes-tasaren dedukzioa beste zerga-ihesbide bat da. Interes-tasaren dedukzioak higiezin erreala eta industria finantzatzea bultzatzen du zorretan arituz; zor horiek finantza-sektoreari errenten fluxua interes-ordainketa bihurtzen dizkio. Bestalde, jokaera horrek beraiei ahalbidetzen die bulego-, apartamentu-eraikinen eta etxeen prezioak altzaraztea.

¹ Ikus M. Hudson-en: *A fiscal program to renew American life and restore fair taxes* (argitaratu gabea).

(g) Beste zerga-ihesbide handiak itsasoz haratagoko banku-guneak dira, errenta-tasak alboratzeko. Aitzakia da itsasoz haratagoko konpainia batek errenta sortzen duela. Hori korporazio-fikzioa besterik ez da zerga-babesleku bat, zeina zerga-faktura errealista batek zulatu behar baitzuen.

(2) Arlo publikorako politika fiskala. Historian zehar arrakastatsuak izan diren ekonomia guztiak ekonomia mistoak izan dira, sektore pribatuak eta publikoak rol espezifikoak jokatuz. Hona hemen zenbait puntu garrantzitsu:

(i) Arlo publikoan merkatu-berrelikadura erabiltzea. Negozio-gizonak eta merkatu askea goستن duten *lobby*-ak ez dira lotsatzen politika kanpainetan, arlo publikoa kudeatzeko gobernuak merkatu-prezioak bazter ditzan. Izan ere, garrantzia handikoak dira aireportuko lurreratzen eskubideak, autobideak eta beste garraio-bideak, eta pribatizatuz doazen arlo publikoko beste parteak ere bai. Kontua da errenta hornitzearren, gobernuek bere ohiko zerga-ordaintzaileei -aberatsei- zergak mozten dizkietela. Joera hori bukatu egin behar da.

Beste zerga berezi bat kontsumo berezien gaineko zerga izan daiteke: garraio-autoak, kamioiak eta beste gasolina-hartzaileak. Horrela, nazioaren autobideak finantzatzen lagundu daiteke.

Azpiegiturak despribatizatu behar dira, autobide bat edota trenbide bat saltzea jabetza zerga alboratzeko bidea baino ez baita. Mezua hauxe da: modu horretan eraginkorragoa izango da. Maxima ekonomiko gisa, zabor-zientzia defendatzen dutenek, aberatsentzako klase-gudariak, gobernuen kontrako errentadunek lelo hori errepikatzen dute behin eta berriz. Baina mezu hori mitologia hutsa da, edota erlijioa.

(ii) Arlo publikoa hedatzea. Alaskak erakutsi duen moduan, arlo publiko zabaleko gobernuek ez dute hartzailerik behar. Haiek partaideak izan daitezke, arlo publikoa guztiena delako.

(iii) Politika fiskala lehenestea.

(iv) Bestalde, Gobernuak bere kreditua sor dezake eta sortu behako luke. Ez du behar inondik maileguz hartzea.

Laburbilduz: Gaurko finantza-kapitalismoak lehengo kapitalismo industrialia menperatu du, zerga-politiken logika guztia pikutara bidaliz. Zerga-politikari dagokionez, aberatsen *lobby*-ek klase-borroka berriz negoziotan jarri dute erlazio publikoen erretolika bat hedatuz, ekonomia des-industrialduz, ekonomia bera zorpean jarriz eta zabor-zientzia nonahi goratuz. Soldatapekoen, alokairu baxuko errentadunen eta enpresa txikiko enpresarien gaineko zerga-zama kendu behar da, zama berriro ere jabetzan eta finantza-aberastasunean jarri.

1980ko hamarkadaren hasieratik komunikabide publikoek, *lobby* politikoek eta merkatu libreko zaleek klase-gerla berri bat jarri dute martxan. Zabor-ekonomiak, jendea informatu barik, manipulatu egin du, negozio handien helburuak askatasun ekonomikoak balira bezala aurkeztuz eta gobernuak monopolioen kontrako legeak apurtuz. Beraz, klase-borroka berri honetan politika fiskal berri eta egoki batek eskatzen du Gobernuak bizitza ekonomikoan inoiz baino rol handiagoa jokatzea. Ikasiko ote dugu?

3. Kreditu-ekonomia

Orain dela mende bat ekonomialariek uste zuten sistema finantzarioa eta kreditu-sistema garapen industrialaren prozesuaren parte izango zirela, modu horretan produktibitatea areagotuz. Hala ere, beste gauza desberdin bat gertatu da: sistema finantzarioa zor-sistema bilakatu da, bere dinamika daukala. Eta zor hori, erabat ez-produktiboa dena, industria-ekonomia modernoak itotzen hasi da. Hori dela eta, Hudson ekonomialaria kreditu-ekonomiaz mintzatzen da, analisi makroekonomiko gisa. Kreditua, ikuspegi horretan, erakunde soziala da, zeinak ondorio produktiboak edota ez-produktiboak izan ditzake. Kreditu produktiboak produkzio-medio berrien sormena esan nahi du. Kreditu ez-produktiboak, aldiz, ekonomiaren zorra areagotzen du.

Kreditua sortzean ez dago inolako produkzio-kosturik. Gobernuak bankuei monopolio politikoa eman die kreditua sortzeko. Banku batek mailegua ematen du, soilik mailegu-hartzaileari gordailu baten bidez banku-kontuetan kreditatuz, kontu horien aurka mailegu-hartzailea baimenduta dago txekeak idazteko edota eskudirua ateratzeko. (Horrela, AEBetako gobernuari baimena eman zitzaien kreditu librea sortzeko, ordainketa-balantzako defizitak erabiliz. Atzerritarrek ezin dute ezer egin beren paperezko dolar-superabitarekin, ez bada AEBetako Altxor bonoak eta antzeko tituluak erosi: negozioa ederra.)

Gaur egungo ekonomian finantza-tituluak dira nagusi, zeintzuk ez baitira ekonomia *errealaren* inongo ispilurik. Eta benetako ekonomia mota horri aurre egin behar zaio (Hudson, *The use and abuse of mathematical economics*), ez erabat birtual eta irrealak den balizko mundu bati.

Izan ere, egungo ekonomiak produkzio- eta kontsumo-sektoreetatik at, beste sektore garrantzitsu bat dauka. Egun diru gehiena finantza-sektorean aritzen da, ez produkzioan. Gaurko ekonomialari gehienek finantza-sektorea alboratzen dute, existituko ez balu bezala. Hala eginez, balizko munduan aritzen dira, Keynesi jarraituz ('aurrezkiak berdin inbertsioak') eta egungo munduari bizkarra emanaz.

Eta balizko ekonomia hori aztertzen, ikertzen, estudiatzen, irakasten eta hedatzen da etengabe. "*Iker dezagun mundua finantza-kapitala existituko ez balitz moduan*". Horrela, eta soilik aurrezkiak handituz uste da ekonomiek beren zorrak zuri ditzaketela. Teoria zaharberritu horren arabera, aurrezkiak produktiboki inbertitzen dira: errealitatean, alta, aurrezkiak espekulaziorako erabiltzen dira. Aurrezkiak inbertitzen dira zor berriak sortzean, alegia, jadanik existitzen diren aktiboen prezioak altzarazten dira espekulazioen bidez. Errealitate birtual batean aritzen dira ekonomialariak, fikziozko zientzian jardungo balute bezala. Teologia berria asmatu dute.

Baina aurrezkien definizio berri bat behar da. Ohiko definizioaren arabera, aurrezkiak kontsumoan gastatu ez den errentaren zatia da. Baina analisi finantzarioak dioskunez, bankuek beren aurrezkien sarrerak birziklatzen dituzte mailegu bezala. Beraz, pertsona baten aurrezkiak beste pertsona baten zor bilakatzen da. Hori horrela da ekonomia osorako ere.

Jendeak bere aurrezkiak bankuetan jartzen dituenean, finantza-bitartekari horiek dirua maileguz berrematen diete mailegu-hartzaileei. Bere errentatik jendeak aurrezten duenarekin kreditu berria sortzen dute bankuek. Finantza-bitartekariak interesak ere birziklatzen dituzte mailegu berrietan. Horrela, ekonomiaren aurrezkien bolumena esponentzialki handitzen da, interesekin batera.

Kredituaren eskaintza-ekonomia ekonomia orokorretik autonomoki hazten da. Aurrezkiak esponentzialki handitzen dira eta horixe da arazoa. Aurrezki horien kontra-partidan gobernuaren zorrak daudenez, zorraren areagotze hori ekonomiatik autonomoki handituz doa. Azkenean banku-sistema osoa eta ekonomia bera irentsiz. (Denboraz, aktibo eta pasibo horiek azkarrago areagotzen dira ekonomiaren errenta osoa baino. Hauxe da, kasu, AEBetan 2000 urtean gertatu zena. Izan ere, AEBetako barneko zorrak azkarrago handitu ziren barneko aurrezkiak baino, Hudsonen hitzetan aurrezki tasa 'negatibo' bat sortuz.)

Irtenbidea, noski, banku-sistemaren erreforma sakonetik etor daiteke, ez-produktiboak diren maileguak alboratuz eta beste kreditu-politika bat martxan jarriz. Kreditua enplegu berria sortzeko erabili behar da, ez espekulaziorako eta, horren bidez, epe laburreko diru 'erraza' lortzeko. Kontu garrantzitsua hauxe da, alegia, banku pribatuek proiektu produktiboetarako kreditu pribatua hornitzea, ez inflaziogile edo ez-produktibo diren proiektuetarako. (Maiz gobernuak luzatutako kreditu publikoak ez-produktibo edo eta inflaziogileak izan daitezke.)

Baina kontua sakonagoa da. Izan ere, Chicagoko monetaristek (eta oro har, ekonomialari gehienek) soilik begiratzen diete ondasun eta zerbitzuei, diru eskaintza ondasun-prezioei eta alokairu-tasei

lotuz. Arazoa da egun diru gehiena finantza-aktiboetan gastatzen dela, ez ondasun eta zerbitzuetan. Kreditu-ekonomia berriak batez ere aktibo-prezio eta jabego eskubide horiei begiratzen die, merkatu finantzarioak baitira nagusi gaur egun.

4. Kredituaren garrantzia

Kreditua ez da soilik Barne Produktu Gordinerako (BPG) erabiltzen -hots, besteak beste, kontsumo eta inbertsio zuzenerako-, kapital transakzioetarako ere -higiezin erreala, banku maileguak, deribatuak, akzioak, bonoak eta atzerritar moneta- erabiltzen baita. BPGri begiratzea, dirua eta kreditua gastatzen direneko zati txikiari begiratzea besterik ez da.

Hudson-en arabera, AEBetako Fed-en estatistikek erakusten dute ezen AEBetan banku maileguen %70 hipotekak direla, baita akzio, bono, aukera edo opzio eta deribatuen prezioak altxatzeko maileguak ere, zeintzuek aktibo-prezioko inflazioa baitakartzate. Hau da, banku maileguak hein handi batean produktiboak ez diren arloetan usatzen dira.

Hortaz, gaur egun kredituak rol txikia dauka ondasun-prezioko inflazioan. Gainera, interesak ere ekonomia *errealetik* alboratu daitezke. Horrek produkzioaren eta kontsumoaren arteko fluxu zirkularra gutxitu egiten du.

Aipatu bezala, aktibo-prezioko inflazioa kontuan eduki behar da; baita prezio handiagoko maileguak ere, banku-maileguk higiezin errearen, akzioen eta bonoen prezioak puztu dituzten heinean. Horrelako kreditu gehitzeak aktiboen prezioak puztu ditu, eta orduan bankuek prezio handituaren kontra mailegatzten dute, beren bezeroek interesak ordaindu ahal izateko.

Gaurko finantza-kapitalismoa dela kausa, egindako zor txarrek aurrezki txarrak inplikatzten dituzte balantze-orriaren aktibo aldean. Galtzaileek -bereziki finantza-erakunde handiek- laguntza publikoa eskatzen dute, sistema *salbatzeko*, ekonomian aparteko zorrak utziz. Ondorioa aurrezkien eta inbertsioen desindustrialitzea da, hain zuzen ere, liburu-testuetan agertzen denaren aurkako efektua. Galdera hauxe da: zein salbatu behar da, industria eta bizitza-standardaren hazkundera ala gaur egungo finantza-eskaera postindustrialen hazkunde esponentziala?

Jakina denez, kapitalismo industrialak ondasunak ekoizteko inbertsioetan oinarritzen da, prozesuan mozkinak lortuz, zeina birziklatua den produkzio-medio berrietan eta merkatu berrien garapenean. Baina hori guztia finantza-kapitalismoak pikutara bidali du. Kapitalismo industrialak eta berari historikoki lotuta egon diren erreformak eta neurriak (lan-indarra eta industria era progresibo batez zergapetzea, zerbitzu publikoak -garraio, komunikazio, energia, oinarritzko azpiegiturak,...- garatzea, eta banku- eta finantza-sistema industrializatzea) desagertuz doaz. (Finantza-arloan, helburua argi zegoen: interes-eskariak ordaintzeko ahalmenaren azpian egon behar ziren, kapital inbertsiorako kreditua luzatuz ekitate-jabegoaren arabera, eta ez zorren arabera.)

Oraingo joera alderantzizkoa da: zergapetze progresiboa alboratu da, hala zama nagusia lan-indarrean eta industrian ezarriz nola finantza-*lobby*-en kapital irabaziak askoz gutxiago zorpetuz soldadak eta korporazio-mozkinak baino. Finantza-presioak direla medio, mundu osoko gobernu mota guztiak arlo publikoa saltzen ari dira, ekonomiek produkzio-medio berrietan inbertitzen ez duten bitartean.

Politikariek ekonomia *salbatzea* aipatzen dutenean, ekitate negatiboaz ari dira. Alegia, arazo nagusia ondokoa da: higiezin errealeko zorrak eta zorpetutako korporazioen zorrak nola ordaindu. Kontua ez da soilik ea gaur egungo Burbuila Ekonomia salba daitekeen, baizik eta ea salbatua izango litzatekeen!

Izan ere, interes konposatuko matematikak argi erakutsi zien ekonomialari klasikoei ezinezkoa zela ekonomiak ongi funtzionatzea halako baldintzetan. Logika gardena da: zordunen ordaintzeko ahalmenaz haratago, aurrezkiak ezin dira maileguetan birziklatuak izan interes-tasa finkoetan. Hori gertatzen bada, krisiak, enpresen itxierak, murrizketa ekonomikoa eta hartzekodunen eta zordunen arteko polarizazioa azalduko dira.

Gaur egun kreditu gehiegi dago inbertsio zuzenera bideratu gabe. Finantza-kapitalismoa hain harrapari bilakatu da ezen kapitalismo industrialerako mehatxua den. *Merkatu libre*a kreditu liberako sormenaren sinonimoa da, eta lan-indarraren (eta industriaren) gaineko zerga-aldaketa. Superabit ekonomikoa zor-zerbitzu bezala bukatzen da, ekonomia zor-morrontzaren statusera murrizteko mehatxatuz.

Gaur egungo finantza-arazoa bukatu ondoren, erraza izanen litzateke adieraztea industria nola berregitura daitekeen. XIX mendeko ekonomialari klasikoek jadanik esplikatzen zuten: errenta ekonomikoa zergak ordaintzeko erabili behar da, ez maileguen gaineko interesak pagatzeko. Zergak *rentier*-en bazka librearen gainean jarri behar dira, ez industriaren eta lan-indarraren gaineko kostu gisa gehitzeko. Halaber, lurraren errenta formala zergapetu behar da, oinarriko azpiegiturak eta natur monopolioak arlo publikoan birkokatu behar diren bitartean. Horrek alboratuko luke jabego eskubideak banku-mailegutuan kapitalizatzea, eta kreditu eta aurrezkiak erabilera produktiboetara zuzenduko lituzke.

Banku-*lobby*ek higiezin errealetik, kapital irabazietatik, interes-ordainketatik, eta beste errenta-bereganatzeko aktiboetatik zergak alboratu dituzte, lan-indarrean eta industrian ezarriz. Merkataritza-bankuek bazka libre erraza bereganatzea nahiago dute, existitzen den jabegoaren kontra kredituak luzatuz, bereziki mailegu hipotekarioak eta korporazioak bereganatzeko kredituak. Ondorioa higiezin erreala eta akzio-prezioak puzeia izan da.

Irtenbide bakarra hau da: lan-indarraren eta industriaren gaineko zergapetze gogorra bukatzea. Horretarako, kreditu-sormena Altxor Publiko nazionalen birkokatu beharko genuke; aldaketa horrek merkataritza-bankuei ahalbideratuko die aurrezki-banku gisa funtzionatzea. Logika hau da: kreditua libreki sortzeko eskubidea errenta-bereganatzeko pribilegioa da. Historikoki gobernuek kredituak sortu dituzte azpiegiturazko inbertsioak eta gastu soziala finantzatzeko. Altxor Publikoak sorturiko kredituek buka dezakete merkataritza-bankuek azken bi hamarkadetan puzeia dituzten aktibo-prezioekin, eta inbertsio ukigarria zuzenduak izan.

XXI. mendeko kapitalismo berria finantzarioa da oso. Gaur egungo Burbuila Ekonomiak ez dauka inongo zerikusirik ohiko eskemekin. Hortaz, hamaika eginkizun daude zergagintza berri, aurrerakoi eta progresibo bat martxan jartzeko. Aurretik, alta, finantza-kapitalismoaren jardueraz ohartu behar da, lan-indarraren eta industriaren gainean dauzkan ondorio erabat negatibo eta kaltegarriak aurre egiteko. Bestela, jai.

5. Kreditu-ekonomiaren printzipio batzuk

Kreditu-ekonomiaz jabetzearen, ikus, besteak beste, *Institute on Creditary Economics*².

Kreditu ekonomiaren metodoa makroekonomikoa da, partida biko kontabilitatean oinarrituta. Inbertsio produktiboa eta ez-produktiboa kontuan edukiz, interes-tasen eta beste finantza-erreminten kritika da.

² Ikus <http://credec.daastol.com/index.html>.

Kreditu-ekonomia ekonomia monetarioaz haratago doa, diru-eskaintzaz haratago, kreditu-eskaintza barneratuz. Kreditu-eskaintza horrek kontuan hartzen ditu banku-sistemak monetizatu ditzakeen ekonomiaren finantza-tituluak (bereziki zor tituluak eta finantza-eskaerak -akzio eta bono bezalakoak- eta oro har jabego eskaerak). Hortaz, 'diru-eskaintza'-ren bidez prezioak adierazi nahi izateak galtzen ditu ekonomiaren aktibo finantzarioen eta jabego eskaeren eskaintzan dagoen diru eskaintza potentziala.

Prezioak, zorra eta dirua kanpotik ikusi baino, kreditu-ekonomialariek benetako praktika finantzarioari begiratu diote. Hudson-ek dioenez (e-postetan), aktibo prezioak hain gogor analizatu ditugu nola ondasun prezioak eta alokairu ordainketak.

Aktibo prezio horiek jabego eskaeren irabaziak dira –hortaz, 'ez-irabazitako errenta'³ balioztatua den prezioa-. (Eskaera horien errenta⁴ errenta⁵-teoriaren parte da, ez balio-teoriarena.)

Chicagoko eskola monetarista ondasun eta zerbitzuetan oinarritzen da, eta diru-eskaintza soilik ondasun prezioei eta alokairu-tasei dago lotuta. Aparte uzten du diferentzia handiz diru gehiena non gastatzen den, finantza-aktiboetan eta jabegoan, ez ondasun eta zerbitzuetan.

Hortaz, kreditu-ekonomia gai da aktibo prezioen analisia emateko monetaristek eta ekonomia neoklasikoek alboratzen duen kontua. Izan ere, monetarismoak eta ortodoxia neoklasikoak argudiatzen dute zorren eta jabego eskaeren gainegitura finantzarioa existituko ez balira bezala.

Marxismoa eta ortodoxia ekonomikoaren beste kritikak bezalaxe, kreditu-ekonomia behartuta dago pentsamendu ekonomikoaren historia ikertzeko, baita ekonomiaren historia ere, esplikatuz nahi izateko zer dela eta ortodoxia ekonomikoak ez du tratatzen hain garrantzitsu diren merkatu finantzarioekin eta jabego eskaeren gainegiturarekin.

Finantza-merkatuen edozein analisiak haren garapen historikoa ere ikertu behar du, adierazteko zer izan den beharrezkoa eta alhora ezinezkoa eta zein akzidentala.

Analisi horrek eramatan du finantza-sektoreek nola bereganatu duten ekonomia ikustera. Bereganatze hori lortu da zor harremanak ekonomia osoaren gainean errentarako eskaera legalen moduan jarritz. Ekonomialariek 'ekonomia erreala' deitu diote ekonomi 'osoari', sektore finantzarioa irreal balitz bezala.

Finantza- eta ondasun-merkatuak eskaintza/eskari terminotan ikusi barik, kreditu-ekonomiak kontrol-politikari begiratzen dio –baita 'ikusezineko eskuaren' bidez merkatuaren kontrolari ere, hau da, etxeko burtsako eragiketak, industriaren lobby-ek kanpaina politikoak finantzatzea-.

Kreditu-ikuspuntua gogoratuko luke 'merkatu librea' ez dela egoera naturala, oligopolioen aldekoa baizik. Are gehiago, ekonomia ortodoxoak gaur egunetan batez ere matematika hizkera gisa erabiltzen duen bitartean, benetako estatistikari kasu gutxi eginez, kreditu-ekonomiak ekonomiaren finantza-joerari egiten dio so, ez oreka-teoriaren terminotan, baizik eta feedback positiboan eta gurutzatuen bidez garrantzia lortzen duten joerei. Gurutzaketa-puntu horietan "*zertxobait eman behar da.*"

³ Ingeleseko *income*.

⁴ Ingeleseko *revenue*.

⁵ Ingeleseko *rent*.

Kreditu-ekonomiak ez du soilik produkzioa ahalbidetzen duen zor/kreditu egitura kontuan hartu, baizik eta batez ere beste kreditu mota bat eta beste jabego-eskaera batzuk, zeintzuek ez baitute bultzatzen produkzioa, soilik jabetza-eskaerak direlako. Hori guztia zor-egituraren parte bilakatzen da –hau da, gobernu-zorren gaineko interes konposatuak, gobernu-gerlako zorrak berak.

Izan ere, Hudson-ek gehiago begiratzen dio zor orokorrari eta balantze-orriko pasibo aldeari (e-mailetan aipatua). Kasurako, nazioarteko finantza AEBetako Altxor Publikoko titulu-standarda ibiltze librea da. AEBetako gobernu-zor horrek ez dauka inolako zerikusirik produkzio posiblea egitearekin. Are gehiago, Hudson-ek dioenez, zor mota horiek ezin dira ordaindu, eta ez dira ordainduko.

6. Diru modernoa: dirua eta zor kudeaketa

Sistema monetarioa zor-akordio gisa hasi zen. Dirua erabiltzen zen zor netoko balantzeak finkatzeko –egutegiko okasio periodikoetan. Bien bitartean, kontu-dirua erabiltzen zen zerrei jarraitzeko. Kontu-diru horrek standardizaturiko prezio ordutegi baten forma hartu zuen, ondasun guztiak preziotan elkarri trukagarri ahalbideratuz, alea eta zilarra erreferentzia puntu dualak izanik: zilarrezko unitate standarda alezko unitate standard baten baliokide bilakaturiko sistemaren ardatz modura. Horrek esan nahi du zilar eta alearen balioa estatuak kudeatzen zituela. (Baliokidetzat hori Babiloniako legeen ezaugarria zen Kristo aurreko bigarren milenioaren lehen partean.)

Ordainketa monetarioek periodikoki ‘liburuan zuritzen’ zituztelako –urte berrian, uztaro denboran edo egutegiko beste okasio periodikoetan-, kudeaketa monetarioa eskuz esku ibiltzen zen zor kudeaketarekin. Arau emaileek ez zuten ahalbidetzen zor-tamaina ez haztea ordaintzeko ahalmen orokorraren gaintik. Zor orokorra periodikoki baliogabetua izan zen. Horrek esan nahi du ezen zorrak jatorriz denborazkoak zirela, ez gaurko gizarte moduan haziz eta interesak esponentzialki metatuz.

Halaber, sistema horrek esan nahi du ezen dirua, prezioak eta zorrak –eta interes-tasak- autoritate publikoak kudeatzen zituela. Diruaren garapenak ez-jarraitasunen multzo bat adierazten du, hau da, transakzio monetarioak gauzatzen direneko ingurune sozialeko aldaketak. Aldaketa horien norabidea, kudeaketa monetarioari dagokionez, sektore publikotik sektore pribatura igaro da, aberastasuna kontrolatzen dutenen eskutan. Kontrol-guneko aldatze horrek diruaren izaera bera aldatu du.

Lehen unean, metal monetarioaren sorrera Mesopotamian eta gainontzeko Ekialde Hurbilean hasi zen diru fiduziaro gisa, zilar eta urrearen prezioa erakunde publikoek administratzen duteneko zentzuan. Autoritate publikoa eta boterea hondatzen ziren heinean, eta erlijio bera sekularizatu bilakatzen zen neurrian, txanpongintzaren eta diruaren ebaluaketa kendu zen. Soilik beraren metalaren balio hutsa utzirik. Horrek kontrol monetarioa aldatu zuen autoritate publikotik familiarik aberatsenengana, zeren beroriek urre, zilar edo beste dirua edukitzen baitzuten, gobernuaren huts erregulazaitetik kanpo.

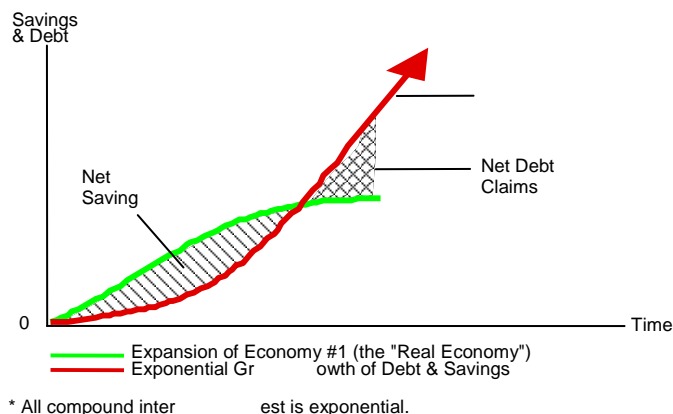
Gai monetarioak aberatsek kontrolatzen zituzten, ez estatuak. Eta horrek, berorren aldetik, diruak eta kredituak zituzten helburuak eta fokua aldatu zituen. Estatuaren helburuak ‘ordena zuzena’ gordetzea izan da –gutxienez nominalki eta hein handi batean hiriko babestearengatik-. Horixe zen Babiloniako *misharum* delakoaren esanahia, eta mila urte beranduago Greziako ‘tiranoek’ beren buruak ordena zuzentzaitzat zeuzkatzen. Ordena hori lortzen zen jende gehienak ordaintzeko zuen gaitasunen gaintik zorrak haztea eragotziz.

Zorrak haztea permitituz, lur-jabetza kontzentratzea ahalbidetuko zen, eta laborari-hiritarrek zor-esklabutzan eroriko ziren, eta hortaz, indar armatuetako graduetatik alboratuak izatea. Horrelako komunitateetan botere ekonomiko eta militarra ahulduko ziren.

Alderantziz, kreditu-emaitzen (hartzekodunen) helburua beren esku jabetza eta kontrol soziala lortzea zen. Hori dirua maileguz emanez lortu zen, bereziki zorrak zordunek ordaintzeko gaitasunaren gaintetik hazten zirenean. Baldintza horietan, hartzekodunak zordunen lan-indarra eta berorien familiarenak lortzen zituen, esklabo modura, eta azkenean lurra ere.

7. Diru moderno zor gisa

Dirua ez da 'diru' zentzu modernoan harik eta papera bilakatu arte eta IOU (*I owe you*) publikoaren forma hartu arte. Hala ere, benetan ordaindu espero ez den IOU da, nahiz eta, zerga-ordainketa modura, onartua izan edo-eta sektore publikoak hornitutako zerbitzuen eta produktuen ordainketa gisa (garraioa, energia, gasolioa, ... funtzio horiek oraindik pribatizatuta ez daukaten ekonomientzat). Dirua zorra dela esateak inplikatzeko du dinamika matematikoa daukala ekonomialariek nominalki tratatzen duten mundu 'fisiko' errealetik aparte jartzen duena. Ekonomiak S kurben bidez hazten dira; zorrak, eta hortaz, dirua zor gisa, esponentzialki hasten dira.

(Ekonomiak S kurben bidez hazten dira. Zorrak esponentzialki hazten dira.)

Hori esateko beste bide politiko bat ondokoa da, alegia, dirua komunitateak eduki nahi duen aberastasunaren gaineko eskaeren kopurua dela.

Baldintza horien menpe. Dirua eta mundu finantzarioa, beren kabuz, mundu berri bilakatzen dira – mundu 'ekonomikoaren' arauak eta mugei segitzen ez dien mundua-. Puntu horretan, 'diruaren arazoak' eta analisi finantzarioak oro har matematika eta soziologia bilakatu behar dute. Hori dela eta, diruaren historiaren azterketa garrantzi handikoa da, opari-truketik ordainketako isun-zorretan zehar hedatuz, sektore publikoarekiko zor pertsonalak jartzeko zilarra edo garagarren erabilera (hasi tenplu eta jauregitan eta gero hiriko autoritateari zabalduz), eta bukatuz gobernu-kontrolatik aske diren aberastasun-edukitzailerikiko ekonomia osoaren zorrekin.

Gaur egun, gobernuak sektore pribatuarekiko zorretan daude, ez alderantziz (garapen monetarioaren zibilizazioaren 'hasieran' gauzak egon ziren moduan). Historia horretan 'ekonomia zientzia', berez, ez dauka jokatzeko rol handirik.

'Hasieran' zorrak mailegurik gabe hazi ziren. Zerga-zorrek ez zituzten suposatzen maileguak, baina zergak bilduak ziren. Interes metaketak ere ez ziren maileguak. Noski, hori guztia balantze-orriko

analisiaren barruan tratatu daiteke. Baina analisi horren emaitza korrelazio hutsa da. Kausa eta ondorioa sartu behar dira, eta horrek, azkenean, diruaren eta zor-erabileraren ekonomiaren egituraketa politikoaren analisisa behar du.

6. Segurtasun sozialaren pribatizazioa? Ez, mila esker!

Orain dela gutxi arte, uste izan da langileriaren aurrezkiak erabiltzen zirela inbertsio zuzenak areagotzeko. Pentsio-fondoak aktibo bilakatzen ziren heinean, lan-ekonomialariek espero zuten langileek beren aurrezkiak inbertitzea lanean zuzenki erabiltzeko, etxeak eraikiz edo eta heziketarako maileguak eginez lan-indarraren egoera hobetzearren. Horrela, Alemanian kasu, sozial demokratek lan-aurrezkiak erabili zituzten industria-inbertsioa zuzenean finantzatzeko laguntzeko. Modu honetan langileriak gestio gintzan parte hartuko zuela itxaroten zen. Baina alderantzizkoa gertatu da, alegia keynestarrek espero zuten 'aurrezkiak berdin inbertsioak' delako berdinketatik alde egitea.

Izan ere, gaur egunean gertatzen dena erabat ezberdina da, eta segurtasun sozialaren pribatizazioa sistema desberdin horren zati garrantzitsua da. Egun, orain dela gizaldi bat uste eta aldarrikatu zenaren aurka, arazo nagusia ez datza kapitalismoaren eta 'komunismoaren' arteko aukeran, baizik eta kapitalismo barruan ea finantza ala industria izango den sistema ekonomikoaren fokua.

Alde batetik, ohiko kapitalismo industrialak daukagu: lan-indarra enplegatuz, superabit bat lortzearren, inbertsio berriak eginik, produkzioa eta merkatuak areagotzea, eta horren bidez mozkinak eskuratzea. Hauxe da ekonomialari klasikoek ikertu dutena azken bi mende hauetan. Beste aldetik, gero eta gehiago sistema finantzario berri eta berezi bat garatu da, zeinak industria bere xede gisa aldarrikatzen duen, baina, izatez, beste helburu desberdin batzuk dauzkan. Helburu horiek oso urrun daude inbertsio industrial zuzenetik: segurtasun soziala pribatizatuz arriskatzen dena ezin da ulertu sistema industrialaren eta sistema finantzarioaren arteko antagonismoa endelegatu gabe.

Kapitalismo industrialaren garapen konkretutik azaldu dena ez da ekonomialari askok, Marxek barne, uste zuena, ekonomia finantzarioa baizik. Gizartea aldatzen duen dinamika ez da produktibitatea eta bizimodua altxatzen eta hobetzen dituen ingeniari teknologikoa, paper-aberastasunerako merkatu-prezioak areagotzen dituen ingeniari finantzarioa baizik, hau da, gizartearen errenta eta aktiboekiko aseguru-eskarietan aritzen dena.

Segurtasun sozialaren pribatizazioaren aldekoek uste dute burtsa-baloreen merkatuan pentsio-fondoek hazkundeak kapital-sarrera handiagoa sortuko duela. Baina ondoko galderari erantzun behar liokete: zer dela-eta lotu behar diote inbertitzaileek beren kapitala lantegi berriak edo beste produkzio-medioak eraikitzeari, burtsa-baloreen merkatuaren olatua kontrolatuz, ia bermatutako kapital-gainbalioak lortu ahalko dituztenean? Kapital-makineria sofistikatu den neurrian, lan-indar garestiagoa behar izan da makineria horrekin lan egiteko. Langileek nolabaiteko oparotasuna ezagutu dute lehen munduan. Baina beraien dependentzia, izatez, finantzario bilakatu da. Lan-indarrak aurrezkiak bereganatu ditu, etorkizuneko erretira-errentarako, pentsio pribatuen planetarako eskari gisa, baita etxeak, automobilak eta kontsumo-ondasun iraunkorrak kreditutan erosteko eskaerak ere. Aurrezki horiek ez dira eskuragarri gastu korrontetarako. Hortaz, langileria zorretan sartu da, bere errentaren zati bat interesetan eta zama horietan gastatuz.

Ondorioz, langileria ustiatzeko modu berri bat ezagutu da, ez beraren txirotasun eta lanarekiko ohiko dependentziaz, beraren oparotasunetik baizik. Lehen munduan alokairuak nahiko altxatu dira; bitartean langileria aurrezki askotxoren sortzailea izan da, aurretik ordaindutako segurtasun sozialaren eran eta pentsio pribatuko planen forman. Horrela, langileak batera aurreztaileak eta zordunak dira. Behartuak dira zorretan egoteko, eta 'segurtatuta' daude ekonomiaren merkatu finantzarioetan. Beste aldetik, lan-indarrak duen gero eta ez-segurtasun finantzario handiago hori lagungarria da alokairu-mailak ez igotzearren.

Lan-indarra ez dago esplotatuta Marxen plusbalioaren teoriaren arabera. Pentsio-fondoko kapitalismoak lan-indarraren aurrezkiak mobilizatzen ditu burtsa-baloreen *booma* finantzatzearren. Izan ere, aurrezki guzti horiek finantza-erakundeetan eta burtsa-baloreetan daude zuzendurik. Erretreta-fondoak eta segurtasun sozialeko fondoak ez dira zuzenki inbertitzen lanpostu berriak sor ditzakeen produkzio medio berrietan. Kapitalismo mota berri honetan saltzen direnak ez dira ondasunak eta zerbitzuak burtsa-baloreak, obligazioak eta jadanik existitzen diren beste aktibo batzuk baizik.

Titulu horien gainegiturak ez ditu gizartearen ahalmen produktiboak, alokairu-mailak, bizitzakalitatea eta hobekuntza ekonomikoa gehitzen. Interesek gidatutako kreditutara zuzentzen dira aurrezkiak. Zuzentze horrek interes-zama batera eramaten du, ekonomiaren kalterako. Ondorioz, ondasun eta zerbitzuen produkzioetatik at jarduten du sektore finantzarioak.

Langileriaren aurrezkiak segurtasun sozialerako eta pentsioetarako behartuak izatetik kanpo, langileek beren etxerako alokairuetatik jasaten duten ordainketen interesa birziklatu egiten da kreditu berrietan eta finantza-inbertsioetan. Eraitza gisa, finantza-gainegiturak oinarri industrialak gaitzen du. Horrela, lan-kapitalismoa finantza-kapitalismo bilakatu da, kapitalismo industrialetik erabat aldentuta dagoena.

Kargatutako komisioren bidez, finantza-gestiogileek aurrezki horien irabazkiak eta dibidenduak eskuratu dituzte (langileek eskuratu gabe): 1980ean Txilen hasi zena, Britainia Handian ezagutu da, baita Alemanian geroago eta AEBetan gure egunetan ere, segurtasun sozialaren pribatizazioak burtsako baloreak areagotuz.

Hortaz, finantza-ekonomiak ekonomia errealetik dirua desbideratzen duen heinean, aktiboen prezio-inflazioa ondasunen prezio- eta alokairuen deflazioarekin batera joango da, produkzioa gutxituz. Horixe da gure egunotan nonahi ikusi dugu non Finantza-Kapitalismoak Kapitalismo Industrialaren lekua hartu duen, eta hori langileriaren izenean.

Konturatuko ote dira hemengo sindikatuak, batez ere sindikatu abertzaleak, zer-nolako tranpantan sarturik gauden? Izan ere, hemen ere, finantza-mundua gure aurrezkiekin jolasten ari da. Okerrena, gure aurrezkiek sistema finantzario berezi bat bultzatzen du, zeinak barneko merkatuak eta lan-indarra bera estutu egiten baitu.

Esan bezala, orain dela zenbait denbora, langile-gestiogintzaren bidez, uste zen sindikatuen bitartez langileek ekonomiaren aurrezkiak gestionatzen lagunduko zituzketela produkzio-medioak areagotzeko, hobetzeko, lanpostuak gehitzeko, eta langileriaren bizi-baldintzak hobetzeko. 1970eko hamarkadan, aurrekontu publikoek inbertsio publikoa baztertzen zutela salatu zen. Egun finantza-inbertsioak inbertsio pribatu zuzena baztertzea mehatxatzen du. Gure egunotan finantza-ekonomia da nagusi eta horretaz deus gutxi eztabaidatzen da.

Wall Street Journal delakoan irakur daitekeenez, inbertitzaileen helburua segurtasun soziala da: milioi dolarretako dirutza, langileek erretretarako daukaten aurrezkien diru multzoa. Metodoa: segurtasun soziala pribatizatzea. Era honetan, eta atera daitezkeen mozkinak kontuan hartuta, inbertsio-bankarioek, segurtasun elkartek, merkataritza bankuek eta artekaritza etxeek aparteko *lobby* presioak jartzen dituzte segurtasun soziala pribatizatzeke. Gaur egun, eta, kasu, AEBei dagokionez, dolar bilioi batzuek ari gara. Dirutza hori azpiegitura produktiboetan, enpresetan, makinerietan, teknologian, ikerkuntzan eta garapenean, irakaskuntzan eta lanpostuetan erabil zitekeen. Hori gertatu barik, burbuila finantzarioa handituz doa, etengabe gainera. Tartean ekonomialari gehienek balizko kapitalismoari eusten diote. Noiz arte?